KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

LAUSUNTO 23.10.2023

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE

Asia: U 51/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista ja sähköisen rahan palveluista sisämarkkinoilla (kolmas maksupalveludirektiivi) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksupalveluista sisämarkkinoilla (maksupalveluasetus)

Kuluttajaliitto ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää kohteliaimmin mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto otsikkoasiassa ja tulla kuultavaksi ja esittää seuraavat huomiot ja näkökulmat asiaan:

Kuluttajaliitto yhtyy näkemykseen, että maksupalvelumarkkinoilla on edelleen olemassa olevasta sääntelystä huolimatta ongelmia ja kuluttajilla on vaara joutua petosten kohteeksi, mikä on omiaan vähentämään kuluttajien luottamusta järjestelmään. Tämän vuoksi on perusteltua ryhtyä toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on parantaa kuluttajien luottamusta suojaa lisäämällä.

Ehdotus 3. maksupalveludirektiiviksi

Kuluttajaliitto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan vähittäiskaupoille annettaisiin mahdollisuus tarjota käteisnostopalveluita ilman toimilupaa. Vähittäiskaupan ei kuitenkaan edellytetä tarjoavan tällaista palvelua. Käteisnoston määrä rajoitettaisiin 50 euroon epätasapuolisen kilpailuasetelman välttämiseksi käteisautomaattipalvelujen tarjoajien ja kaupan välillä. Kuluttajien kannalta käteisen rahan saatavuuden ja käytettävyyden edistäminen on tärkeää, sillä isolle osalle kuluttajia käteisen rahan käyttäminen on arjessa tärkeää. Käteisnostopalveluiden saatavuus on edellytys sille, että käteistä pystyy käyttämään ostosten tekemiseen.

Ehdotus maksupalveluasetukseksi

Asetusehdotuksen säännöksillä voidaan vahvistaa maksupalvelujenkäyttäjien asemaa maksupalvelumarkkinoilla parantamalla näiden tiedonsaantioikeuksia. Kuluttajaliitto kannattaa ehdotuksia, joilla parannetaan tietojen ymmärrettävyyttä sekä läpinäkyvyyttä. On hyvä, että kuluttajilla olisi jatkossa aiempaa aikaisemmassa vaiheessa tieto esimerkiksi maksutoimeksiantojen kuluista sekä esimerkiksi tiedot, joiden avulla maksaja voi yksiselitteisesti tunnistaa maksunsaajan.

Edotus sisältää useita asiakkaan vahvaa tunnistamista koskevia uudistuksia, joiden arvioidaan vahvistavan maksupalvelunkäyttäjien suojaa väärinkäytöksiä vastaan sekä vähentävän väärinkäytösten määrää. Ehdotukset ja etenkin niiden tarkoitus lisätä kuluttajien suojaa ovat kannatettavia. Suomessa tosin tehtiin juuri 1.10.2023 voimaan tulleen kuluttajansuojalain muutosten yhteydessä vastaavan kaltaisia toimia, joiden tavoitteena oli myös lisätä suojaa väärinkäytöksiä vastaan. Kuluttajaliitto pitää tärkeänä ehdotusta, jonka mukaan maksupalveluntarjoajien olisi varmistettava, että myös muun muassa digitaalisten kanavien kanssa haasteita omaavilla asiakkailla on mahdollisuus vahvaan tunnistamiseen. Tämä lisää näiden kuluttajaryhmien mahdollisuuksia itsenäiseen asiointiin. Digisyrjäytyneiden huomioiminen on maksupalveluissa erityisen tärkeää.

Kuluttajaliitto ry Konsumentförbundet rf
The Consumers' Union of Finland
Ritarikatu 1 B, 00170 Helsinki | +358 9 454 2210 | info@kuluttajaliitto.fi | kuluttajaliitto.fi

Kuluttajaliitto pitää erityisen kannatettavana myös asetusehdotuksen petostietojenvaihtoon sekä asiakkaiden tiedottamiseen ja työntekijöiden kouluttamiseen liittyviä uudistuksia.

Kuluttajaliitto yhtyy käsitykseen siitä, että oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvää maksupalveluntarjoajan vastuuta koskevat ehdotukset olisivat omiaan vahvistamaan maksupalvelunkäyttäjien asemaa sekä selkeyttämään vastuunjakoa osapuolten välillä. Ehdotuksen mukaan maksajan maksupalveluntarjoajan olisi palautettava oikeudettoman maksutapahtuman määrä maksajalle välittömästi tai viimeistään seuraavan työpäivän päättymiseen mennessä, paitsi jos maksajan maksupalveluntarjoajalla on perustellut syyt epäillä petosta maksajan toimesta ja se ilmoittaa nämä syyt kirjallisesti asianomaiselle kansalliselle viranomaiselle. Maksaja-kuluttajan kannalta selkeä vastuunjako sekä rahojen nopea palautuminen ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Niin ikään maksupalvelunkäyttäjinä olevien kuluttajien suojaa väärinkäytöstilanteissa parantaisivat myös ehdotetut uudet säännökset maksupalveluntarjoajan vastuusta petostilanteissa, joissa kuluttajaa on erehdytetty tekemään maksutapahtuma esiintymällä maksupalveluntarjoajan työntekijänä käyttäen lainvastaisesti maksupalveluntarjoajan nimeä, sähköpostiosoitetta tai puhelinnumeroa. Ehdotuksen mukaan maksupalveluntarjoajan olisi tällaisessa tilanteessa palautettava kuluttajalle maksutapahtuman täysi määrä edellyttäen, että kuluttaja on viipymättä ilmoittanut petoksesta poliisille ja maksupalveluntarjoajalleen.

Erilaiset huijaukset ovat valitettavan yleisiä ja aiheuttavat kuluttajille paitsi taloudellisia menetyksiä myös paljon ahdistusta ja vaivaa. Kuluttajaliiton kaikille avoimissa koulutustilaisuuksissa juurikin neuvot ja ohjeet, kuinka välttää huijatuksi tulemista sekä kuinka toimia jos epäilee joutuneensa huijauksen kohteeksi ovat kaikkein suosituimpia kokonaisuuksia. Kuluttajaliitto on tietääksemme ainoa valtakunnallisesti toimiva ja kaikille avoimia, helposti saavutettavia koulutustilaisuuksia tästä aiheesta järjestävä taho. Liiton valtionavustukseen suunnitellut rahoitusleikkaukset vaarantavat myös tämän tärkeän toiminnan jatkumisen.

Kuluttajaliitto ry

Tiina Vyyryläinen
vaikuttamistyön päällikkö